

Література.

1. Волков П. Г. Занятия в спортивных секциях с лечебной целью / П. Г. Волков // Проблемы физкультурного образования: содержание, направленность, методика, организация : материалы первого Международного научного конгресса (г. Белгород, 21-24 октября 2009 г.): в 2 ч. / под. ред. В. В. Сокорева. – Белгород, 2009. – Ч. 2. – С. 6-8.
2. Круцевич Т.Ю. Теорія і методика фізичного виховання: підручник для студентів вищих навч. закладів фіз. виховання і спорту: Т2. Методика фізичного виховання різних груп населення / Т.Ю. Круцевич. – К., 2008. – 368 с.
3. Kurilov V. I. the Efficiency of the school sections of General physical training to improve comprehensive development of the younger generation. I. Kurilov, S. Y. Redko, P. Shpak // Scientific journal of National pedagogical University named after N. Dragomanov : a collection of scientific papers : vyp. / pedagogical University. M. P. Dragomanov national ; edited by G. M. Artuhov ; MES of Ukraine, NPU im. M. P. Dragomanov. – Kyiv, 2014. Lubysheva L. I. The Interaction of family and school in forming healthy lifestyle of children of younger school age / L. I. Lubysheva, V. A. Shukaev // Physical culture: upbringing, education, training. – 2007. No. 03. – P. 2-5.
4. Shiyan A. Determining the state of health of pupils of younger school age / A. Shiyan // Sports Herald of the Dnieper. – 2006. No. 01. – Pp. 85-87.
5. <http://www.startpedahohika.com/sotem-117.html>

Павлось Р. М., Булатов О. М., Гребінка Г. Я., Осінчук В. В.
Національний університет «Львівська політехніка»

ПОЗААКАДЕМІЧНІ ЗАНЯТТЯ ФІЗИЧНИМ ВИХОВАННЯМ СТУДЕНТІВ ВНЗ У РАКУРСІ ОСВІТНІХ ІННОВАЦІЙ

У роботі розглянуто питання позаакадемічних занять фізичним вихованням студентів ВНЗ як об'єкта впровадження інновацій. На основі теоретичного узагальнення аспектів організації позаакадемічної роботи у фізичному вихованні, виокремлено чільні напрями впровадження освітніх інновацій, спрямованих на підвищення якості позаакадемічних занять. Обґрунтовано, що доцільне використання інновацій означає перехід на якісно новий рівень ефективності позаакадемічних занять фізичним вихованням студентів ВНЗ.

Ключові слова: фізичне виховання, студент, позаакадемічні заняття, інновації.

***Р.М. Павлось, А.М.Булатов, Г.Я. Гребінка, В.В. Осінчук. Внеакадемические занятия физическим воспитанием студентов вузов в ракурсе образовательных инноваций.** В работе рассмотрены вопросы внеакадемических занятий физическим воспитанием студентов вузов как объекта внедрения инноваций. На основе теоретического обобщения аспектов организации внеакадемической работы в физическом воспитании, выделены главные направления внедрения образовательных инноваций, направленных на повышение качества внеакадемических занятий. Обосновано, что целесообразное использование инноваций обеспечивает переход на качественно новый уровень эффективности таких форм занятий физическим воспитанием студентов вузов.*

Ключевые слова: физическое воспитание, студент, внеакадемические занятия, инновации.

***R. Pavlos, A. Bulatov, V. Osinchuk, G. Grebinka. The extra-curriculum activities of physical education of university students of innovations in educational in the perspective.** The paper deals with theoretical and practical problems of ensuring an adequate level of extra-curriculum activities is considering current trends in the development of physical education in higher education as the object of introducing innovations is paper deals. One of the tasks of the extra-curriculum activities of physical education are the preservation and strengthening of the health of students, the promotion of the proper formation and all-round development of the body, the education of students motivation to systematic physical training and sports.*

The task of the work – of extra-curriculum activities aspects of the organization of students in physical education major medical groups in the universities perspective of educational innovation to identify theoretical generalization.

Research scientists in the field of physical education that the use of innovative technologies of physical education in modern higher education institution - is an integral part of the evolution of social science is suggest. Of the possibility of physical training innovational technologies introduction into higher educational establishments' students' training process are studied is theoretical issues. Expedience of innovational technologies' use is substantiated. Basic directions of innovational technologies' introduction into the physical education system of higher educational establishments' students are analyzed. The purposeful introduction of higher education institutions into the educational process the innovative technologies of physical education contribute to the comprehensive development of student, the formation of a healthy lifestyle through the education of students motivation to systematic physical training and sports is installed. That the expedient use of innovations means the transition to a qualitatively new level of efficiency of of extra-curriculum activities by the physical education of university students it is substantiated.

Keywords: physical education, student, extra-curriculum activities, innovation.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Сучасні динамічні перебудови економіки країни зміщують акценти і напрями вищої освіти щодо підготовки майбутніх кваліфікованих фахівців у ВНЗ. У численних дослідженнях [1-4, 8, 10] доведено тісний взаємозв'язок між рівнем стану здоров'я й психофізичної готовності студентської молоді та організацією фізичного виховання. Втім, у більшості студентів ВНЗ України рівень фізичної підготовленості є незадовільним, що створює несприятливий фон для успішного навчання та подальшої продуктивної праці. Як

вважають науковці [3, 8, 10], обов'язкові академічні заняття фізичним вихованням, передбачені навчальною програмою, не можуть повною мірою забезпечити формування належного ступеня готовності студентів ВНЗ до майбутньої професійної діяльності. Зважаючи на те, що фізичне виховання в деяких освітніх установах винесено поза межі навчального процесу, підвищення ефективності фізичного виховання саме у формах позанавчальних занять, є вельми актуальним.

Глобальні інноваційні процеси, що відбуваються в системі освіти, потребують перебудови й вдосконалення фізичного виховання, особливо у вільний від навчання час, яке розглядають як важливий чинник вирішення питання стану здоров'я студентської молоді. В Національній доктрині розвитку освіти зазначено, що в Україні повинен забезпечуватися прискорений, випереджальний інноваційний розвиток освіти шляхом оновлення змісту та організації навчально-виховного процесу на основі впровадження інновацій [6, 7]. Характерними рисами сучасної модернізації освіти є прагнення до підвищення її якості та інтеграції, посилення ролі самостійної роботи і технологізації. Відтак, актуальними стають пошук вектору оптимізації занять фізичним вихованням шляхом оновлення змісту та організації навчально-виховного процесу на основі впровадження інновацій.

Питання фізичного виховання студентської молоді є предметом наукового пошуку багатьох науковців галузі [3, 5-10]. Проблему цього напрямку досліджували [8, 10], у роботах яких відображені саме особливості організації позаакадемічних занять студентів ВНЗ. Є чимало підходів до визначення її сутності, яка спрямована на формування фізичної культури особистості. У наукових розвідках [3, 8] позаакадемічна робота розглядається в аспекті формування професійної підготовленості майбутніх фахівців, методичні підходи їхньої організації й реалізації [4, 10]. Втім, при аналізі наукового доробку щодо питань позаакадемічних занять фізичним вихованням у ВНЗ не виявлено праць, які б розглядали ці форми занять як об'єкт впровадження освітніх інновацій.

Мета роботи — теоретичне узагальнення аспектів організації позаакадемічної роботи у фізичному вихованні студентів основних медичних груп ВНЗ у ракурсі освітніх інновацій.

Методи дослідження: теоретичний аналіз та узагальнення даних науково-методичної літератури та загально-наукові методи теоретичного рівня: порівняння, аналогія, аналіз, синтез, абстрагування, індукція..

Виклад основного матеріалу дослідження. Чинна програма Міністерства освіти і науки України для ВНЗ відводять на позаакадемічні заняття студентів під керівництвом викладача від 1/3 до 2/3 загального обсягу навчального часу. Наближення національної освіти до європейського рівня вимагає скорочення аудиторного навантаження студента: пропонується збільшення частки самостійно роботи до 50 % і більше. Отож, така позаакадемічна робота є важливим резервом підвищення ефективності фізичного виховання, яке є фундаментальною частиною оздоровлення студентів.

Узагальнивши наявні ідеї щодо останнього, в контексті нашого дослідження підсумовуємо, що використання інновацій у процесі формування змісту позаакадемічних занять фізичним вихованням означає перехід на якісно новий рівень її ефективності. Останнє передбачає щоб їхній зміст був відповідним сучасному стану науки, не зменшуючи можливості фізичного виховання як засобу збереження здоров'я студентів й розвитку й формування особистості [5]. Фахівці [11, 12] вважають, що впровадження інновацій має бути скеровано на створення умов для розвитку особистості, її самовизначення й самореалізації.

З урахуванням сьогоденних тенденцій розвитку галузі пріоритетними напрямками фізичного виховання у позаакадемічних формах визначено, поряд із підвищенням її якості, запровадження освітніх інновацій [10]. Інновація — нововведення, зміна, оновлення; новий підхід, створення якісно нового, використання відомого в інших цілях. Це той комплекс елементів чи окремі елементи педагогічного процесу, використання яких дає змогу в ході зміни умов і ситуацій ефективно розв'язувати завдання виховання. Нині інноваційні процеси у фізичному вихованні спрямовані на усунення існуючих проблем, для реформування та вдосконалення цього процесу. А результатом інноваційних нововведень є активність студентів у процесі оздоровчих систематичних занять у вільний від навчання час для підвищення рівня здоров'я [5, 6].

Залучення студентів до систематичних занять фізичним вихованням залежить від ряду чинників. Першим і головним є система потреб, яка нерозривно пов'язана з системою цілей, як соціальних так і особистісних. Насамперед слід зробити процес фізичного виховання особистісно значимим, необхідним для кожного студента, не послаблюючи при цьому орієнтацію на задоволення суспільних потреб у працеспromожних фахівцях.

Визначено, що заняття фізичною культурою у вільний час прискорюють процес фізичного вдосконалення й є одним із шляхів впровадження фізичної культури і спорту в побут і відпочинок студентів [8]. У цьому сенсі фахівці [5, 11] зазначають, що інноваційні процеси, що відбуваються в системі фізичного виховання передбачають переходу в від традиційної, пасивної участі в обов'язкових заняттях, визначених обов'язковою навчальною програмою до вмотиваційного бажання здобуття навичок здорового способу життя. Йдеться власне, про перебудову консервативного устрою чинної системи фізичного виховання у позаакадемічних формах, про необхідність використання у процесі технологій, які б активізували фізичну діяльність студентів.

Визначено, що позаакадемічні заняття – це, насамперед, свідомо фізкультурно-спортивна діяльність студентів, спрямована на фізичний розвиток, самовдосконалення, реалізацію себе як особистості [8]. Останнє успішно забезпечується тільки при одній умові – участь студента в систематичних, грамотно побудованих фізкультурних або спортивних заняттях. Студентів спонукає активно займатися фізичними вправами у тій чи іншій формі різні чинники. Так, до регулярних занять з фізичного виховання у рамках обов'язкових навчальних занять та факультативних може спонукати студентів, у першу чергу, усвідомлення значення фізичної культури для повноцінного життя та оволодіння майбутньою професією. Для цього повинна бути створена функціональна система позаакадемічної роботи з фізичної культури: методики, технології, програми для досягнення позитивного ефекту у формуванні основ здоров'я. Вважається, що ефективно забезпечення перелічених запитів вимагає впровадження інновацій, яка передбачає якісні зміни у її процесі у відповідності з вимогами сьогодення [1, 2, 6].

Теоретичні засади освітніх і педагогічних інновацій розглянуті у низці наукових праць спеціалістів галузі [2, 5, 6, 9, 12]. Ряд учених [5, 11], вбачають роль інновацій у першу чергу у використанні нових прийомів і методів фізичної культури, спрямовані на формування потреби і навичок самостійних систематичних занять. А.В. Хуторской [12] розглядає інновації як

систему рекомендацій для теоретиків і практиків щодо пізнання інноваційних освітніх процесів та управління ними. За іншими підходами до інновацій зараховують не просто створення нових засобів, а й сутнісні зміни, які виявляються в новому способі діяльності [4]. У педагогічній інтерпретації воно передбачає нововведення, що поліпшує хід і результати навчального процесу. З одного боку – ідеї, підходи, методи, технології, які не використовувались до цього часу [2]. З іншого – комплекс елементів чи окремі елементи педагогічного процесу, які мають прогресивний початок, що дає змогу в ході змін певних умов ефективно розв'язувати завдання фізичного виховання студентів [9]. Їх поява свідчить про потребу в новій якості фізичного виховання. Втім, вчені єдині у думці, що інноваційні технології спрямовані на підвищення якості занять.

Відтак, аналіз наявних думок щодо цього показує, що з даних позицій інновації, як складова частина педагогічної системи, що дає змогу ефективно вирішувати поставлені завдання, які відповідають прогресивним тенденціям розвитку, їхня розробка та впровадження сприятиме активізації процесів залучення студентів до занять, розвитку інтересу, формування умінь і навичок та пов'язаних з ними спеціальних знань, що представляють собою основу для активного здоров'я формування в процесі позаакадемічних занять. Визначальним чинником при цьому є створення умов для розвитку самосвідомості студентів, яка буде, насамперед, орієнтована на ціннісне ставлення до власного здоров'я. Така необхідність зумовлена потребою формування у студентської молоді цінностей здорового способу життя, адекватного вимогам нових суспільних відносин. Дослідженнями В.К. Бальсевича, Л.І. Лубишевої [1] доведено, що інноваційні технології корелюють із бажанням студентської молоді до самовдосконаленням.

З підвищенням вимог до якості підготовки сучасних спеціалістів виникає потреба у створенні нових підходів та технологій навчання, що зможуть забезпечити необхідний рівень фізичної підготовленості майбутніх спеціалістів в оптимальних умовах організації навчально-виховного процесу. У цьому сенсі Н.В. Москаленко, зазначає що аналіз критеріїв ефективності системи фізичного виховання дає можливість вдосконалення системи фізичного виховання, сприяє ефективному втіленню сучасних інноваційних технологій.

До чинників, які впливають на успішне впровадження інновацій у процес позаакадемічних занять належать соціальні та наукові досягнення. Впровадженню інноваційних процесів, як правило, передують нові потреби суспільства, наукові відкриття або результати наукових досліджень. Зокрема, В.В. Стадник [10] зазначає, що час від появи нового наукового відкриття до початку його систематичного втілення у практику повинен повсякчасно скорочуватись. Він повинен бути таким, щоб втілення нових ідей обмежувалось лише термінами виходу матеріалів у вільний доступ. Відтак, розробка змісту і технології позаакадемічних занять фізичним вихованням студентів на основі інтеграції у цей процес новітніх прогресивних методик, буде сприяти підвищенню їхньої ефективності.

Чільним напрямом реалізації інноваційного підходу у позаакадемічних формах студентів ВНЗ, на думку фахівців [2, 12], є її модернізація шляхом пріоритетного використання індивідуалізації та диференціації навчання, вибору видів фізичної активності, відповідних морфофункціонального стану студентів, способу їхнього життя та уподобанням. Це досягається шляхом й інформування студентів про сучасні досягнення науки, які можуть бути використані у самостійних заняттях у більшому обсязі та швидшими темпами.

У визначеному аспекті, однією з тенденцій упровадження інновацій у позаакадемічні заняття студентів є сучасні фізкультурно-оздоровчі технології, що базуються на різних видах рухової активності [7, 11]. Фізкультурно-оздоровчі технології мають визначену структуру, де особливу увагу приділено контролю якості її практичної реалізації. Останнє також розглядається як можливість упровадження інновацій. Виокремлення контролю в самостійний компонент дає змогу ґрунтовніше забезпечити об'єктивну оцінку результатів її ефективності й визначення рівня досягнення поставленої мети; досягнення кінцевого результату [6]. Це може здійснюватись за результатами анкетування щодо дослідження особливостей рухової активності в навчальний та вільний час. Отож, важливими є також інноваційні технології підвищення рухового режиму студентів для поліпшення здоров'я.

Докорінне поліпшення системи самостійної підготовки студентів вбачається у раціональному використанні прогресивних досліджень, спрямованих на вдосконалення форм і методів самостійних занять фізичною культурою студентів. За умови обмеженої кількості програмних годин фізичного виховання у ВНЗ, упровадження прогресивних розробок у позаакадемічну роботу є вагомим шляхом досягнення її ефективності [10]. На думку спеціалістів [11, 12], такі інновації мають носити перманентний характер, що забезпечує накопичення наукового матеріалу з урахуванням тих постійних змін, які відбуваються у розробці новітніх прогресивних методик, що втілюються у фізкультурно-оздоровчій діяльності. Це, на думку передбачає й створення сучасних педагогічних технологій позаакадемічних занять фізичною культурою, спрямованих на фізичне удосконалення студентів та підтримання високого рівня здоров'я.

Втім, як зазначено у ряді праць [8, 10], кількість ефективних інформаційно-методичних систем та їхнє використання у позаакадемічних заняттях фізичною культурою студентів дуже нечисленне і вимагає глибокої наукової розробки

Отже, на проведений аналіз та узагальнення наявних наукових розвідок щодо використання освітніх інновацій у процесі позаакадемічних занять фізичною культурою студентів ВНЗ, сприятиме наступному:

- удосконалення відомих та пошуку нових методів і форм їх організації із відповідним урахуванням сучасних змін змісту фізичного виховання;
- формування мотивації до систематичних занять фізичною культурою і спортом, свідомого ставлення до збереження свого здоров'я;
- використання комплексів технічних і дидактичних засобів, які б забезпечували взаємозв'язок академічних та позаакадемічних форм фізичного виховання;
- методичному забезпечення процесу фізичного виховання у позаакадемічний час з урахуванням найновіших наукових ідей;
- пошуку нових підходів до їхньої ефективної реалізації.

Висновки. Підвищення ефективності фізичного виховання студентів ВНЗ вимагає посилення ролі й місця позаакадемічної роботи у цьому процесі, що сприятиме забезпечити необхідний рівень фізичної підготовленості майбутніх спеціалістів в оптимальних умовах організації навчально-виховного процесу. Інновації, як зміни, створені задля покращення та розвитку позаакадемічної роботи та фізичного виховання загалом, є вагомим чинником вирішення комплексу складних завдань їхнього інформаційного та організаційного змісту. За результатами проведеного дослідження установлені напрями упровадження освітніх інновацій у позаакадемічні форми фізичного виховання. Останнє є значним резервом значне підвищення ефективності фізичного виховання студентів та забезпечення досягнення цілей позаакадемічної роботи. Враховуючи вищезначене, одним із перспективних напрямів для реалізації дієвості цих форм фізичного виконання є розробка та практична реалізація нових інноваційних високоефективних технологій позаакадемічних занять фізичною культурою студентів ВНЗ.

Перспективи подальших досліджень передбачають модернізацію засобів й методів позаакадемічних занять фізичним вихованням студентів ВНЗ з використанням освітніх інновацій.

Література

1. Бальсевич В.К. Физическая культура: молодежь и современность / В.К. Бальсевич, Л.И. Лубышева // Теория и практика физической культуры. – 1995. – № 9. – С. 29-38.
2. Викторова Л.В. Инновационные процессы в образовании / Л.В. Викторова // Инновации в образовании. – 2002. – № 2. – С. 6-8.
3. Грибан Г.П. Методологічні та психолого-педагогічні виміри фізичного виховання студентів / Г.П. Грибан // Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія 15, Науково-педагогічні проблеми фізичної культури / Фізична культура і спорт. – К., 2012. – Вип. 16. – С. 26–29.
4. Жукова О.С. Роль інноваційних процесів у підготовці майбутніх фахівців / О.С. Жукова // Педагогічні, психологічні та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2007. – № 11. – С. 122-125.
5. Москаленко Н. Педагогічні інновації у фізичному вихованні / Н. Москаленко // Спортивний вісник Придніпров'я. – 2009. – № 1. – С. 19-22.
6. Москаленко Н. Інноваційні технології фізичного виховання, спрямовані на зміцнення здоров'я студенток 17-18 років / Н. Москаленко, Т. Сичова, З. Анастасьєва // Спортивний вісник Придніпров'я. – 2012. – №2. – С.10-13.
7. Пилипей Л. П. Модернізація системи фізичного виховання УАБС / Л.П. Пилипей // Інноваційні технології в системі підвищення кваліфікації фахівців фізичного виховання і спорту : тези доп. III Міжнародної наук.-метод. конф., 2016 р. – с. 26-29.
8. Присяжнюк С.І. Фізичне виховання / С.І. Присяжнюк. – К. : ЦУЛ, 2008. – 502 с.
9. Пустовой А.П. Инновационные аспекты физической культуры студенческой молодежи / А.П. Пустовой, Н.Г. Скачков, Л.И. Романова // Спб.: ГОУ ВПО СПбГТУРП, 2010. – 30 с.
10. Стадник В. В. Фундаментальні аспекти позаакадемічної роботи у фізичному вихованні студентів ВНЗ / В. В. Стадник // Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія 15, Науково-педагогічні проблеми фізичної культури / Фізична культура і спорт. – К., 2013. – № 7 (33). – С. 348 – 253.
11. Самоха Р.А. Інноваційні технології фізичного виховання студентів педагогічних університетів із застосуванням народних традицій.: автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.07 / Р.А. Самоха // АПН України Інститут проблем виховання. – Київ, 2007. – 19с.
12. Хуторской А.В. Педагогическая инноватика: методология, теория, практика / А.В. Хуторской. – М. : УНЦ ДО, 2005. – 222 с.
13. Bailey R. The routledge physical education reader / R. Bailey, D. Kirk. – Routledge, 2008. – 1420 p.
14. Green K. Physical education / K. Green, K. Hardman. – Mayer & Mayer Verlag, 2005. – 248 p.
15. Hardman K. Contemporari issues in physical education / K. Hardman, K. Green. – Mayer & Mayer Verlag, 2011. – 300 p.
16. Hardy C. Learning and teaching in physical education / C. Hardy, M. Mawer. – Falmer Press, 1999. – 240 p.
17. Trzesniowski R. Kilka uwag o wychowaniu fizycznym. Red. K. Zuchora – Warszawa: AWF. – 2000. – s. 37 – 41.
18. Miller D. K. Measurement: by the Physical Educator / D. K. Miller // Why and How. – Madison: Brown and Benchmark, 2004. – 381p.
19. Stidder G. The really useful physical education book / G. Stidder. – Tatlor & Francis, 2010. – 216 p.
20. Wuest D. A. Foundations of Physical Education and Sport. / A. D Wuest, Ch. A. Bucher. – Mosby: Year Book Inc., 2005. – 451p.

Парчевский Ю.Н.

Государственный университет телекоммуникаций

СОЦИАЛЬНО-ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ВОСПИТАНИЯ ЛИЧНОСТИ СТУДЕНТОВ ГОСУДАРСТВЕННОГО УНИВЕРСИТЕТА ТЕЛЕКОММУНИКАЦИЙ

Физическое и нравственное воспитание необходимо рассматривать в единстве и как существенную часть профессионально-прикладной подготовки студентов. Это возможно только при постоянном совершенствовании учебно-воспитательного процесса, большим вниманием к формированию нравственной устойчивости и профессионально-прикладных качеств студентов.

Многочисленные публикации специалистов в области физической культуры, ученых свидетельствуют о том, что современное положение и организация физического воспитания в высших учебных заведениях не позволяет ожидать не только улучшения его развития, а также сохранения настоящего уровня физической подготовленности и здоровья студенческой